

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Samenvattend auditrapport

2012

Ministerie van
Financiën (IXB)

Samenvattend auditrapport 2012

Ministerie van Financiën (IXB)

15 maart 2013

Auteurs

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Inhoud

1	Samenvatting	5
1.1	Controle financiële overzichten	5
1.2	Onderzoek financieel en materieelbeheer	5
1.3	Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering	6
1.4	Overige onderwerpen	6
2	Inleiding	8
2.1	Doel en doelgroepen	8
2.2	Wettelijke taak	8
2.3	Object van controle	8
3	Controle financiële overzichten	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Goedkeurende controleverklaring voor het ministerie	10
4	Onderzoek financieel en materieelbeheer	12
4.1	Inleiding	13
4.2	Ontwikkeling financieel en materieel beheer in 2012 naar ontstaansjaar en impact	13
4.3	Gerealiseerde verbeteringen in 2012	14
4.3.1	Begrotingsreserve SENO-GOM afgebouwd	14
4.3.2	Personeelsbeheer grotendeels op orde	14
4.3.3	Contractbeheer verbeterd	15
4.3.4	Onderbouwing equity transfer Z-share 2010 ontvangen	15
4.3.5	De testaanpak is grotendeels verbeterd	15
4.3.6	Actueel handmatig toezicht goed uitgevoerd	15
4.3.7	TVS functioneert naar tevredenheid	15
4.4	Bevindingen in het beheer 2012	16
4.4.1	Controle landspecifieke informatie door externe accountant EFSF nog niet geregeld	16
4.4.2	Interne beheersing binnen het Agentschap onder de loep	16
4.4.3	Niet naleven Europese aanbestedingsregels	16
4.4.4	BES eilanden: financiële administratie nog niet op orde	17
4.4.5	Adequate monitoring op verstoringen OB-systeem ingericht, risico's blijven bestaan tot vervanging OB-systeem	17
4.4.6	Continuïteit en rechtmatigheid OB teruggaven aan ondernemers EU niet gewaarborgd	17
4.4.7	Het verouderde deel van de ICT-infrastructuur geeft risico op uitval geautomatiseerde gegevensverwerking	17
4.4.8	Legacy-problematiek: applicaties zijn weinig wendbaar	17
4.4.9	Onvoldoende regie op informatiebeveiliging van ICT-infrastructuur	18
4.4.10	Onduidelijkheid over haalbaarheid ICT-portfolio 2013	18
4.4.11	Informatiebeveiliging: risico's op kritische systeemomgevingen	18
4.4.12	Uitwijkbaarheid: ICT-systemen zijn nog niet bestand tegen een calamiteit	18
4.4.13	Kritische ICT-systemen: resultaten van risicoanalyses van informatiesystemen worden met ingang van 2013 vastgelegd in de systeemdocumentatie	19
4.4.14	Ketenbrede massale gegevensverwerking is niet aantoonbaar in control	19
4.5	Lopende ontwikkelingen	19
4.5.1	Ontwikkeling ETPM blijvende aandacht is gewenst	19
4.5.2	Belastingdienst heeft recent de governancestructuur ODV gewijzigd	20
4.5.3	Dienstonderdeel Belastingen van start in 2013	20
4.5.4	Toezicht Belastingen: veel aandacht en voorbereidende bewegingen	20

5	Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering	22
5.1	Inleiding	22
5.2	Prestatie-indicatoren over faseverantwoording Horizontalisering Toezicht zijn in ontwikkeling	22
5.3	Implementatie verbeterd bij proces afdoening bezwaarschriften	23
5.4	Weinig beheersingsmaatregelen rond primaire registratie startersbezoeken	23
6	Overige onderwerpen	25
6.1	Nationalisatie SNS REAAL	25
6.2	Nadere afspraken tussen Staat en DNB over SMP- en ANFA-afdrachten nodig	25
6.3	Claims voormalige aandeelhouders	25
Bijlage	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	27

1 Samenvatting

1.1 Controle financiële overzichten

Goedkeurende controleverklaring voor het ministerie

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het departementale jaarverslag 2012 van het ministerie van Financiën (IXB). Dat houdt in dat de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld conform de wet- en regelgeving. Dit betekent ook dat de verantwoording over de rechtmatigheid in de bedrijfsvoeringsparagraaf een juist en volledig beeld geeft van de rechtmatigheid van de begrotingsuitvoering in overeenstemming met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Verder hebben wij vastgesteld dat de in het jaarverslag opgenomen informatie over het beleid en de bedrijfsvoering (de zogenoemde niet-financiële informatie) niet strijdig is met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Benadrukking van een onzekerheid in de jaarrekening

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel vestigen wij de aandacht op de tekst in § 4.1 van het jaarverslag inzake het beleid ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik. In deze paragraaf wordt uiteengezet dat als gevolg van beperkingen bij de uitvoering van werkzaamheden door de Belastingdienst, onzekerheid blijft bestaan omtrent de juistheid en volledigheid van door belanghebbenden zelf verstrekte gegevens. Dit resulteert in inherente onzekerheid over de volledigheid van de ontvangsten en de juistheid van de (toeslag)uitgaven. Deze onzekerheid is niet nader kwantificeerbaar.

1.2 Onderzoek financieel en materieel beheer

Wij hebben onderzoek gedaan naar het financieel- en materieelbeheer van het ministerie van Financiën inclusief de Belastingdienst. Voor de uitgewerkte bevindingen verwijzen wij naar hoofdstuk 4.

Op een aantal punten is dit beheer verbeterd (onder meer het personeelsbeheer, het contractbeheer en toeslagen) en op andere punten zijn onze bevindingen gelijk gebleven. Dit hangt samen met het meerjarige karakter van de betrokken onderwerpen. Voor zover er sprake is van een achteruitgang heeft dat de aandacht van het management en zijn de nodige acties in gang gezet. De naleving van de Europese aanbestedingsregels blijft de aandacht vragen. In het algemeen kunnen wij stellen dat financieel- en materieel beheer de aandacht van het management heeft, dat deze daarop ook acteert en dat wij in voorkomende gevallen met het management in overleg zijn in adviserende zin.

Wat betreft het financieel beheer bij de Belastingdienst zien wij in 2012 de volgende ontwikkelingen. Bij Toeslagen heeft eind 2011 één nieuw systeem voor alle vier toeslageregelingen in gebruik genomen, ter vervanging van meerdere toeslagssystemen. Hiermee is het toezicht op en de verwerking van toeslagen meer geïntegreerd, hetgeen een beter beheerst proces mogelijk maakt. Het dienstonderdeel Belastingen is per 1 januari 2013 bestuurlijk heringedeeld en er is een begin gemaakt met het verder uitwerken van de plannen voor de concentratie van werkzaamheden. In samenhang hiermee is continuïteit tot belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren benoemd. Ook zijn er bij dit dienstonderdeel stappen gezet in het verder ontwikkelen van het toezichtbeleid. Het gaat daarbij zowel om intensivering van het traditionele toezicht als het horizontale toezicht. Voor de overige dienstsonderdelen is het beeld van de voorgaande jaren min of meer gelijk gebleven.

1.3

Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering

Wij constateren een verbetering in het totstandkomingsproces van informatie in het algemeen. De afbakening van verantwoordelijkheden, omschrijving van definities en herkomst van informatiebronnen is beter inzichtelijk gemaakt. Op individueel prestatie-indicator niveau zien we nog verbeteringsmogelijkheden door bijvoorbeeld meer kwaliteitswaarborgende maatregelen te creëren bij de primaire registraties van contacten met starters.

1.4

Overige onderwerpen

In hoofdstuk 6 hebben wij enkele onderwerpen geadresseerd waarin zich belangrijke ontwikkelingen voltrekken die moeten worden opgepakt om deze in goede banen te leiden.

2 Inleiding

2.1 Doel en doelgroepen

Voor u ligt het samenvattend auditrapport 2012 over de uitkomsten van de wettelijke taak ten aanzien van het ministerie van Financiën (IXB). Het rapport bevat de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek, alsmede de controleverklaring omtrent de in het departementale jaarverslag 2012 van Financiën opgenomen financiële overzichten.

Het rapport is opgesteld voor de minister en de secretaris-generaal van Financiën en wordt tevens verstrekt aan de leden van het audit committee, de directeur Financieel-Economische Zaken en de president van de Algemene Rekenkamer. Met dit rapport ondersteunt de Auditdienst Rijk de minister van Financiën in de verantwoordelijkheid voor het opmaken van het departementale jaarverslag en voor de bedrijfsvoering van het ministerie.

2.2 Wettelijke taak

Dit rapport bevat de uitkomsten van de uitvoering van de wettelijke taak, zoals bedoeld in artikel 66 van de Comptabiliteitswet 2001. Het rapport is als volgt ingedeeld:

- de controle van de financiële overzichten (hoofdstuk 3);
- het onderzoek naar het financieel- en materieelbeheer (hoofdstuk 4);
- het onderzoek naar de totstandkoming van de informatie over het beleid en de bedrijfsvoering (hoofdstuk 5);
- overige onderwerpen (hoofdstuk 6);
- de controleverklaring (bijlage).

2.3 Object van controle

De in 2012 gerealiseerde uitgaven bedroegen € 11.363 mln. (2011: € 9.709 mln.), aangegane verplichtingen €31.781 mln. (2011: € 91.239 mln.) en ontvangsten € 114.848 mln. (2011 : € 121.162 mln.).

3 Controle financiële overzichten

De financiële overzichten die deel uitmaken van het departementaal jaarverslag (IXB) 2012 van het ministerie van Financiën geven naar ons oordeel een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

De overige onderdelen van het departementale jaarverslag zijn, voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig met de in het departementaal jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

3.1 Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak controleren wij of de in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten een getrouw beeld geven van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering en zijn opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften zoals die zijn vastgelegd in de Comptabiliteitswet 2001 en de Rijksbegrotingsvoorschriften 2013. Onze controle vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende beroepsvoorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten. Het materieel belang is bepalend voor de strekking van het oordeel in de controleverklaring. De materialiteit voor de verantwoordingsstaten en de saldibalans als geheel bedraagt 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden.

Voorts hebben wij onderzocht of de in het departementaal jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering (de niet-financiële informatie), voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig is met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Wij hebben de volgende in het jaarverslag opgenomen financiële overzichten gecontroleerd:

- de departementale verantwoordingsstaat over 2012 met de financiële toelichtingen daarbij;
- de samenvattende verantwoordingsstaat over 2012 betreffende de diensten die een baten-lastenstelsel voeren met de toelichting daarbij;
- de departementale saldibalans per 31 december 2012 met de toelichting daarbij;
- de in de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid en de getrouwe weergave van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2012.

Wij zijn er bij de controle van deze financiële overzichten van uitgegaan dat de voorgestelde wijzigingen in de slotwet de goedkeuring van de wetgever zullen krijgen.

Hieronder gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van de controle.

3.2 Goedkeurende controleverklaring voor het ministerie

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij het departementaal jaarverslag 2012 van het ministerie van Financiën (IXB). Deze verklaring is opgenomen in de bijlage van dit rapport. Onze controleverklaring heeft betrekking op de financiële overzichten die deel uitmaken van het jaarverslag dat op grond van artikel 60, eerste lid van de Comptabiliteitswet 2001, tezamen met dit samenvattende auditrapport aan de minister van Financiën wordt toegezonden.

Het financieel en materieel beheer van het ministerie van Financiën is met name op het personeelsbeheer en het contractbeheer verbeterd, al blijven nog wel enkele aandachtspunten over. In het algemeen kunnen wij stellen dat financieel en materieel beheer de aandacht van het management heeft en dat deze daarop ook acteert. Bijzonder aandacht blijven wij vragen voor de naleving van de Europese aanbestedingsregels.

Gelet op het belang van de ICT in de dagelijkse bedrijfsvoering van de Belastingdienst zijn hierover relatief veel opmerkingen gemaakt. Deze bevindingen betreffen veelal onderwerpen die een meerjarig karakter hebben en dus pas in de komende jaren tot een oplossing kunnen komen. Ook hier hebben we de aandacht van het management vastgesteld en zijn wij in voorkomende gevallen met het management in overleg in adviserende zin.

Met het zogeheten Toeslagen Verstrekkingen Systeem (TVS) heeft B/Toeslagen een stap voorwaarts gezet naar een beter financieel beheer. Dit maakt het voor B/Toeslagen mogelijk om meer toezicht in de actualiteit uit te voeren. Tevens wordt informatie uit het toezichtsproces gebruikt om lopende voorschotten vroegtijdig bij te stellen. Hierdoor hoeft achteraf bij de definitieve toekenning minder te worden teruggevorderd.

De Belastingdienst heeft vanaf 1 januari 2013, uit wat voorheen Landelijk Kantoor Belastingregio's heette, het onderdeel Belastingdienst/Belastingen geformeerd. Ruwweg gaat het hier om een bestuurlijke eenheid die qua personeelsomvang de helft van de medewerkers van de Belastingdienst omvat. De komende jaren spelen nog een aantal belangrijke ontwikkelingen. De regionale oriëntatie wordt als inrichtingsbeginsel vervangen door een op segmenten gerichte aansturing. Er is sprake van een concentratie van werkzaamheden en kantoren waarmee invulling wordt gegeven aan bezuinigingstaakstellingen, ook op personeelsgebied. Tegelijkertijd vindt er in het kader van Rutte II een uitbreiding van het personeelsbestand plaats voor Intensivering toezicht en invordering. Verder is er veel aandacht voor verdere ontwikkeling van het toezichtsbeleid onder de noemer handavingsregie. Al deze ontwikkelingen zullen de komende jaren van invloed zijn op het financieel beheer. Continuïteit van de processen en financiële stromen en verandering om dit mogelijk te blijven maken strijden daarbij om voorrang. Overigens staat het onderdeel Belastingen niet op zichzelf binnen de Belastingdienst, maar maakt het deel uit van een groter samenhangend geheel met bijvoorbeeld Belastingdienst/Centrale Administratie en er is sprake van een grote afhankelijkheid van een complex geheel van onderling samenhangende geautomatiseerde systemen. Deze systemen zijn niet allemaal state-of-the-art waardoor ook op dit terrein prioriteiten gesteld moeten worden. Deze ontwikkelingen samen maken dat de Belastingdienst als geheel de komende jaren voor belangrijke uitdagingen staat.

4.1

Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of de geselecteerde processen van financieel en materieelbeheer voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Op het hoogste niveau geldt dat het financieel- en materieelbeheer voldoet aan de eisen van *rechtmatigheid, ordelijkheid, controleerbaarheid* en dat het beheer overigens zo *doelmatig mogelijk* wordt ingericht. Deze eisen zijn verder uitgewerkt en samengevat in de Baseline Financieel- en materieelbeheer van het ministerie van Financiën.

Bij evaluatie van onze bevindingen hanteren wij drie categorieën: licht, gemiddeld en ernstig. Dit onderscheid geeft de impact van de bevinding weer op basis van gewicht en frequentie.

Ten behoeve van het selecteren van de te onderzoeken processen van financieel en materieelbeheer hebben wij in samenspraak met de organisatie risicoanalysesessies uitgevoerd op diverse niveaus. Daaruit zijn, naast de gebruikelijke processen zoals personeel- en materieelbeheer, een aantal risicogebieden benoemd. Deze risicogebieden betreffen onder meer het dossier kredietcrisis, het financieel instrumentarium bij het Agentschap, Horizontaal Toezicht en automatisering Belastingdienst. De risicogebieden en de aanpak zijn in het audit comité afgestemd.

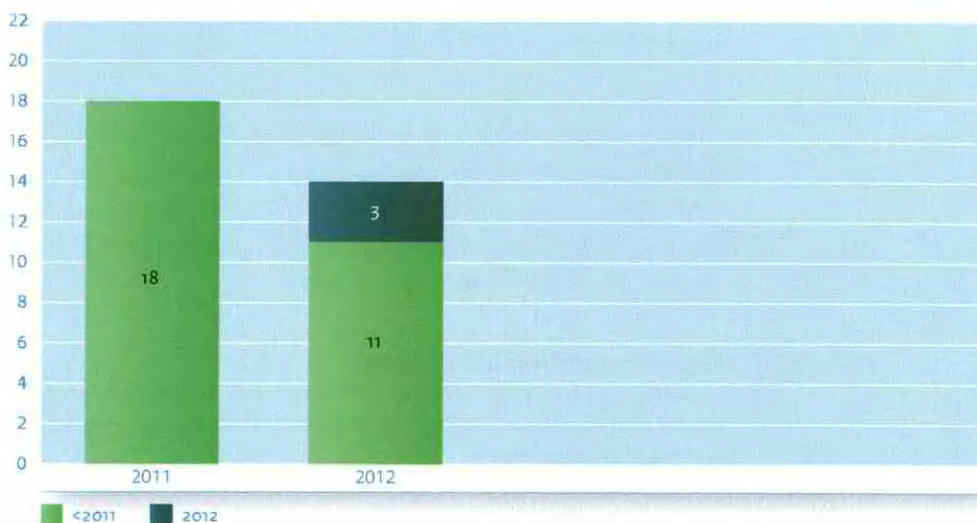
In dit hoofdstuk behandelen wij de belangrijkste uitkomsten van ons onderzoek vanuit een PROA systematiek. Dat wil zeggen dat we vanuit een probleem via een risico naar een oorzaak en in voorkomend geval naar een advies gaan. We plaatsen de bevindingen in een meerjarig perspectief en benoemen ook de belangrijkste actiehouders. Doel hiervan is bij te dragen aan een scherpe focus op de oplossing van deze bevindingen door het verantwoordelijke management. Met deze werkwijze wordt het mogelijk de ontwikkeling weer te geven van de kwaliteit van het beheer. Aangezien dit het eerste jaar is dat op deze wijze wordt gerapporteerd is het samenvattend rapport 2011 als uitgangspunt gehanteerd en doorgenomen op de punten die in de nieuwe opzet op strategisch niveau te rapporteren zijn.

4.2

Ontwikkeling financieel en materieel beheer in 2012 naar ontstaansjaar en impact

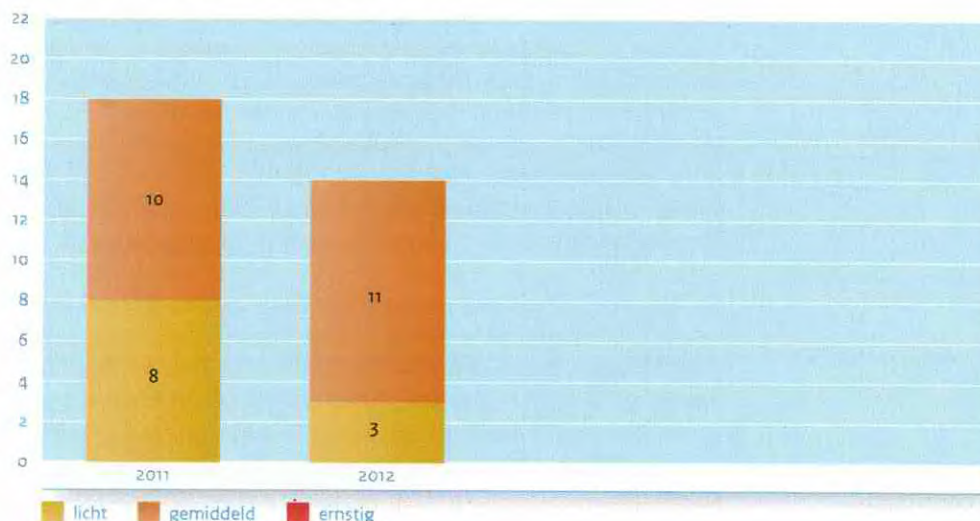
Zoals in de inleiding vermeld zetten wij de bevindingen in het beheer in een meerjarig perspectief.

Figuur 1: Bevindingen naar ontstaansjaar (in aantallen)

Het samenvattend rapport 2011 bevat een 18-tal bevindingen die wij rapporteringwaardig vinden in de nieuwe opzet van het samenvattend rapport 2012. De meeste bevindingen hebben hun ontstaansjaar eerder dan 2011. In het onderzoeksjaar 2012 hebben wij 3 nieuwe bevindingen; 7 bevindingen zijn daadwerkelijk opgelost.

Figuur 2: Bevindingen naar impact (in aantallen)

Op basis van de criteria of bevindingen incidenteel, herhaaldelijk of structureel voorkomen en wat het financiële, bedrijfsvoeringsrisico of politieke risico van de bevinding is, hebben wij de bevindingen gewogen naar licht, gemiddeld of ernstig.

Lichte bevindingen zijn veelal bevindingen waarbij het wenselijk is dat deze opgelost worden, maar waarbij de impact niet als zo hoog ervaren wordt. Deze bevindingen hebben daarbij een lagere prioriteit. Van bevindingen die wij als gemiddeld of ernstig hebben geformuleerd achten wij de impact hoger.

4.3 Gerealiseerde verbeteringen in 2012

Figuur 3: Gerealiseerde verbeteringen in 2012

Bevinding	Verantwoordelijk organisatieonderdeel	2011	2012
Begrotingsreserve SENO-GOM afgebouwd	Directie EKI	■	✓
Personeelsbeheer grotendeels op orde	Directie bedrijfsvoering/ Belastingdienst	▲	✓
Contractbeheer verbeterd	Directie bedrijfsvoering	■	✓
Onderbouwing equity transfer Z-share ontvangen	Directie financieringen	■	✓
De testaanpak is grotendeels verbeterd	IV- Aanbod	▲	✓
Actueel handmatig toezicht goed uitgevoerd	Toeslagen	▲	✓
TVS functioneert naar tevredenheid	Toeslagen	▲	✓

▲ licht ■ gemiddeld ● ernstig ✓ opgelost

4.3.1 Begrotingsreserve SENO-GOM afgebouwd

Wij constateren dat onze aanbeveling is opgevolgd en dat in gezamenlijk overleg tussen Inspectie Rijksfinanciën, Begrotingszaken en FEZ een risicoanalyse is opgesteld en een daarop gebaseerd afbouwschema.

4.3.2 Personeelsbeheer grotendeels op orde

In het personeelsbeheer is goede voortgang geboekt door het wegwerken van de achterstanden in de verwerking van de documenten en het tijdig en volledig vullen van de cRMA dossiers. Daarnaast is in het project 'P-processen op orde' een begin gemaakt met de verbetering van de p-processen. Met betrekking tot de implementatie van het controlframework (controlsheets) zoals dat in het P Direkt zelfbedieningsconcept is voorzien, adviseren wij een meer planmatige aanpak met aandacht voor tijdlijnen, prioritering en capaciteit, bij voorkeur in samenwerking met andere departementen en/of Belastingdienst.

- 4.3.3 Contractbeheer verbeterd**
Het contractbeheer van het kerndepartement is in 2012 met de invoering van een aantal maatregelen op orde gebracht. Vanwege de recente relatie met de Haagse Inkoop Samenwerking is vooralsnog blijvend aandacht nodig vanuit regie Inkoop op naleving van de Dienstverleningsafspraken.
- 4.3.4 Onderbouwing equity transfer Z-share 2010 ontvangen**
Begin 2013 is een onderbouwing ontvangen waaruit blijkt dat ABN AMRO recht op de equity transfer uit 2010 heeft. Daarmee is deze uit 2010 openstaande bevinding opgelost.
- 4.3.5 De testaanpak is grotendeels verbeterd**
Sinds 2009 werkt de Belastingdienst aan het verbeteren van de testaanpak. Dit blijkt uit een steekproef van Cluster IV, een onderzoek naar de testvolwassenheid uitgevoerd door een extern bureau en onderzoek uitgevoerd door de ADR.
Het deel van het testproces waar IM verantwoordelijk voor is, kan op de onderdelen toetsen en fasenovergangen nog verder verbeterd worden. In 2013 zal de ADR deze voortgang monitoren. Het testproces bij B/CAO is in zijn geheel op voldoende niveau gebracht.
De reeds bereikte voortgang is van dien aard dat het onderwerp niet langer vermeld wordt in de managementletter IV-aanbod en de managementletter Concern Belastingdienst.
- 4.3.6 Actueel handmatig toezicht goed uitgevoerd**
Met het actuele handmatige toezicht is in 2012 een goede stap gezet om het toezicht naar voren te halen. Het merendeel van de uitgevoerde risicothema's die betrokken zijn in ons onderzoek, is goed uitgevoerd.
- 4.3.7 TVS functioneert naar tevredenheid**
In december 2011 is het Toeslagen Verstrekkingen Systeem (TVS) ingevoerd. B/Toeslagen heeft veel inspanning gedaan om een goed werkend systeem neer te zetten. TVS is nu een jaar in productie en we kunnen constateren dat TVS tot ieders tevredenheid functioneert. Het heeft onder andere geleid tot:
- naar voren halen van massaal geautomatiseerd toezicht, ook wel toezicht in de actualiteit genoemd;
  - minder handmatige herstelacties.
- Bovendien is de burger tevreden, hetgeen blijkt uit het tevredenheidsonderzoek van de Belastingdienst gericht op de gebruikers van het burgerportaal 'Mijn toeslagen'. Zij omschrijven de burgerportaal als betrouwbaar, professioneel en overzichtelijk.

4-4 Bevindingen in het beheer 2012

Figuur 4: Bevindingen in het beheer 2012

Bevinding	Verantwoordelijk organisatieonderdeel	2011	2012
Controle landspecifieke informatie nog niet geregeld	Directie BFB	■	■
Interne beheersing binnen het Agentschap onder de loep	Agentschap		■
Niet naleven Europese aanbestedingsregels	DRZ, Belastingdienst	■	■
BES eilanden: financiële administratie nog niet op orde	Belastingen	■	■
Adequate monitoring op verstoringen OB-systeem ingericht, risico's blijven bestaan tot vervanging OB-systeem	Belastingen	■	■
Continuïteit en rechtmatigheid OB teruggaven aan ondernemers EU niet gewaarborgd	Belastingen	■	■
Het verouderde deel van de ICT-infrastructuur geeft risico op uitval geautomatiseerde gegevensverwerking	IV-Aanbod	■	■
Legacy-problematiek: applicaties zijn weinig wendbaar	IV-Aanbod		■
Onvoldoende regie op informatiebeveiliging van ICT-infrastructuur	IV-Aanbod	■	■
Onduidelijkheid over haalbaarheid ICT-portfolio 2013	IV-Aanbod		■
Informatiebeveiliging: risico's op kritische systeemomgevingen	IV-Aanbod	▲	▲
Uitwijkbaarheid: ICT-systemen zijn nog niet bestand tegen een calamiteit	IV-Aanbod	▲	▲
Kritische ICT-systemen: resultaten van risicoanalyses van informatiesystemen worden met ingang van 2013 vastgelegd in de systeemdokumentatie	IV-Aanbod	▲	▲
Ketenbrede massale gegevensverwerking is niet aantoonbaar in control	Belastingdienst/ Centrale Administratie	▲	■

▲ licht   ■ gemiddeld   ● ernstig

4.4.1 *Controle landspecifieke informatie door externe accountant EFSF nog niet geregeld*

Wij hebben gewezen op het belang dat het EFSF landspecifieke informatie (bijvoorbeeld garantie-overzichten per land, mogelijke aan landen uit te keren margins en mogelijke schades per land) door de externe accountant van het EFSF laat controleren op een voor Nederland aanvaardbare wijze. Dit punt heeft aandacht van het management.

4.4.2 *Interne beheersing binnen het Agentschap onder de loep*

In de afgelopen periode heeft het Agentschap te maken gehad met 2 incidenten met een groot financieel belang. Het eerste heeft betrekking op onjuiste toerekening van de agio in de jaren 2009 t/m 2012 waardoor € 452 miljoen te weinig rentelasten op transactiebasis zijn verantwoord. Het tweede incident heeft betrekking op de situatie dat in 2011 meer derivatencontracten zijn afgesloten dan volgens het risicokader nodig waren met een negatief gevolg voor het budget in 2012 van € 57,4 mln.

Het Agentschap heeft deze incidenten zelf ontdekt, gecorrigeerd en verantwoord. Mede in het kader van de upgrade van Finance Kit is het Agentschap bezig haar werkinstructies en interne controleplan aan te passen. De ADR is gevraagd om te beoordelen of het interne controleplan voldoet aan de eisen, mede in het licht van bovenstaande incidenten.

4.4.3 *Niet naleven Europese aanbestedingsregels*

De afgelopen jaren zijn meerdere contracten te laat of niet Europees aanbesteed. Dit wordt veroorzaakt door niet consequent inschakelen van deskundigheid doordat te laat wordt begonnen met de Europese aanbestedingstrajecten. Dit leidt ertoe dat de Europese aanbestedingsregels niet zijn nageleefd en worden de aangegane verplichtingen en betalingen als onrechtmatig aangemerkt, in 2012 gaat het om ca. € 5,4 miljoen aan onrechtmatige betalingen. Wij bevelen aan de bedrijfsvoering op dit punt aan te scherpen zodat zowel aflopende als nieuw af te sluiten contracten tijdig in beeld zijn en vooraf hierover deskundig advies in te winnen.

- 4.4.4** *BES eilanden: financiële administratie nog niet op orde*
 In 2012 hebben wij op de BES eilanden onderzoek uitgevoerd. Wij komen tot de conclusie dat er, zeker als de lokale context in aanmerking wordt genomen goede vooruitgang is bij het verder inrichten van de heffingsprocessen. De financiële administratie is nog ontoereikend. Naar aanleiding van onze tussentijdse rapportage in het najaar 2012 heeft Belastingen direct een onderzoek ingesteld naar mogelijke onregelmatigheden in het kasverkeer. Dit onderzoek is nog niet afgerond. De gesignaleerde tekortkomingen in de financiële administratie zijn nog niet opgelost, maar we hebben begrepen dat hierop gestuurd wordt door de directeur Bedrijfsvoering van Belastingen. Dit neemt niet weg dat er voor de verantwoording over 2012 onzekerheden bestaan.
- 4.4.5** *Adequate monitoring op verstoringen OB-systeem ingericht, risico's blijven bestaan tot vervanging OB-systeem*
 Net als in 2011 waren er in 2012 verstoringen in het OB-systeem. Mede door goede monitoring en tijdige herstelacties zijn de gevolgen van de verstoringen beperkt gebleven. In 2012 is een project gestart voor nieuwbouw van het OB-systeem. De migratie wordt niet eerder dan in 2016 verwacht.
 In het huidige OB-systeem worden tot die tijd alleen noodzakelijke aanpassingen als gevolg van wetswijzigingen doorgevoerd. Bij elke wijziging bestaat een groot risico op verstoringen die onder andere kunnen leiden tot onjuiste aanslagen en teruggaven.
- 4.4.6** *Continuïteit en rechtmatigheid OB teruggaven aan ondernemers EU niet gewaarborgd*
 De Belastingdienst heeft de applicatie (VRCA) en hardware voor het OB teruggaafproces aan EU ondernemers gekocht. Migratie naar de belastingdienstomgeving is nog niet afgerond. Technisch beheer wordt door B/CIE nog niet uitgevoerd waardoor de continuïteit en betrouwbaarheid van de ontvangst, verwerking en uitbetaling van teruggaven nog niet zijn gewaarborgd. Wij adviseren u aan B/CIE de opdracht te geven om, totdat de migratie naar de belastingdienstomgeving is afgerond, in ieder geval de beschikbaarheid, het back-up proces, de beveiliging, het technische berichtuitval en beschikbare schijfruimte te monitoren zodat de belangrijkste risico's worden beheerst.
 Daarnaast bestaat het risico dat onrechtmatige teruggaven plaatsvinden zonder dat dit tijdig door de Belastingdienst wordt gesignaleerd. Een oorzaak hiervan is dat productie- en onderhoudstaken niet gescheiden zijn in de applicatie die de ondernemersgegevens, rekeningnummers en te behandelen verzoeken beheert (APEX). Dit geeft een verhoogd frauderisico door medewerkers. Een andere oorzaak is dat controles ontbreken die de volledigheid, juistheid en tijdigheid van de gegevensverwerking vaststellen. Wij adviseren u in samenwerking met B/CAO een oplossing te realiseren om het beheer en exploitatie van de applicatie APEX te scheiden. Daarnaast adviseren wij IM/B om controles op de gegevensverwerking te ontwerpen, zodat B/CA deze controles kan gaan uitvoeren.
- 4.4.7** *Het verouderde deel van de ICT-infrastructuur geeft risico op uitval geautomatiseerde gegevensverwerking*
 De Belastingdienst maakt in haar productie-omgeving deels gebruik van verouderde infrastructuur. Deze situatie is onderkend door MT Belastingdienst. De stuurgroep DWB (Digitale Werkplek Belastingdienst) is onder voorzitterschap van de CIO gebracht. Momenteel wordt onderzocht hoe de beheerste uitrol verder vorm kan worden gegeven.
- 4.4.8** *Legacy-problematiek: applicaties zijn weinig wendbaar*
 De onderhoud- en beheersituatie van de applicatieportfolio is in de loop der jaren verslechterd als gevolg van met name de veroudering van ICT-systemen en de toegenomen afhankelijkheden tussen deze systemen. De Belastingdienst beschikt niet over een integrale roadmap die richting geeft aan het lifecyclemanagement van de applicatieportfolio. Inmiddels heeft de Belastingdienst het pakket Master Data Management aangeschaft om het mogelijk te maken dat binnen de ICT-architectuur bestaande systemen in ere te houden.

- 4.4.9** *Onvoldoende regie op informatiebeveiliging van ICT-infrastructuur*
 Op een 8-tal kritische onderdelen van de ICT-infrastructuur wordt de beveiliging onvoldoende aantoonbaar bewaakt. Naar mededeling en toelichting van B/CIE is geen verdere voortgang bereikt in het aantoonbaar verrichten van controles. Zo is er in het tweede halfjaar van 2012 in dit kader onvoldoende regie op het signaleren van beveiligingsrisico's ten aanzien van de technische infrastructuur en het beheerst omgaan met deze risico's. Wij adviseren om op korte termijn voorrang te geven aan de volgende acties: het benoemen van functionarissen met een security rol of functie op de onderdelen binnen de technische infrastructuur; het opstellen van een security monitoring- en inspectieplan; het uitvoeren van het security monitoring- en inspectieplan; het nemen van eventuele actie naar aanleiding van de uitkomsten van de security monitoring en inspecties.
- 4.4.10** *Onduidelijkheid over haalbaarheid ICT-portfolio 2013*
 Er bestaat nog onduidelijkheid over de invulling en de haalbaarheid van het ICT-portfolio 2013. Het ICT-portfolio als geheel bestaat uit de samenhangende budgetten voor onderhoud en nieuwbouw van infrastructurele (investeringsbudget budget B/CIE) en applicatieve systemen (budgetten BMO- en BMI-dagen). Er is binnen het ICT-portfolio meer ontwikkelcapaciteit aangevraagd dan er beschikbaar is. Keuzes om vraag en aanbod in overeenstemming met elkaar te brengen moeten voor een belangrijk deel nog worden gemaakt.
- 4.4.11** *Informatiebeveiliging: risico's op kritische systeemomgevingen*
 De Belastingdienst loopt op enkele kritische systeemomgevingen beveiligingsrisico's. Zo bestaan er enkele categorieën medewerkers die vanwege hun functie hoge toegangsrechten moeten hebben: niet alleen op systemen maar ook binnen het eigen werkplekbeheer. Het is niet noodzakelijk dat deze gebruikers al deze rechten constant ter beschikking hebben. Voor de databasebeheerders zijn maatregelen voorzien: hierdoor zullen beveiligingsrisico's op termijn verder worden gemitigeerd. Duur van het traject wordt geschat op 2,5 tot 5 jaar. Gezien deze lange doorlooptijd adviseren wij de belangrijkste beveiligingsrisico's en kritische ICT-services prioriteit te geven.
- De invoering van de nieuwe werkplek 'Digitale Werkplek Belastingdienst' (DWB, uiterlijk medio 2014) geeft betere mogelijkheden voor zowel de beveiliging tegen het af luisteren van wachtwoorden als het beter beveiligen van eigen werkplekbeheer. Daarom adviseren wij u om – gezien de hoogte van het risico en de termijn van de voorziene oplossing – in de tussentijdse periode geen kostbare maatregelen te nemen op deze gebieden. Voor de mainframe aansluitingen geldt dat de situatie van het onversleuteld versturen van wachtwoorden zal blijven bestaan tot aan de invoering van DWB. De beveiliging is voor meerdere – maar nog niet voor alle – toepassingen die via intranet benaderd worden in 2012 verbeterd door de invoering van versleuteling. Wij adviseren u de beveiliging van de overige toepassingen op orde te brengen.
- Belangrijke geautomatiseerde systemen van de Belastingdienst wisselen gegevens uit via Message Queuing services (MQ). De beveiliging van MQ is nog onvoldoende. De Belastingdienst is voornemens het beveiligingsrisico weg te nemen door het implementeren van een nieuwe release. De verwachte implementatiedatum van deze nieuwe versie is maart 2013.
- 4.4.12** *Uitwijkbaarheid: ICT-systemen zijn nog niet bestand tegen een calamiteit*
 Er kan voor geen enkele applicatie een volledige uitwijk gerealiseerd worden. Wel zijn er afspraken gemaakt met de huisbankier waardoor de inkomende geldstroom is gewaarborgd. Verder zijn er maatregelen getroffen om in geval van een calamiteit de toeslagen te kunnen uitbetalen. Er zijn inmiddels verbeteringen aangebracht en er zijn op onderdelen uitwijktesten uitgevoerd. Door de verwevenheid van ICT-systemen is de uitwijkbaarheid pas aangetoond na integrale uitwijktesten. B/CIE heeft verdere infrastructurele uitwijktesten gepland in 2013.

- 4.4.13 **Kritische ICT-systemen: resultaten van risicoanalyses van informatiesystemen worden met ingang van 2013 vastgelegd in de systeemdokumentatie**
De Belastingdienst hanteert een basisbeveiligingsniveau. Een risicoanalyse per informatie-systeem wijst uit of er gegevens zijn waaraan hogere beveiligingseisen gesteld moeten worden dan het basisbeveiligingsniveau biedt. Dergelijke risicoanalyses zijn niet gemaakt. Eind december 2012 zijn de sjablonen voor systeemdokumentatie aangepast zodat voortaan bij nieuwbouw en onderhoud aan systemen verplicht aandacht zal worden besteed aan risico's en te nemen maatregelen. Het bijwerken van de bestaande systeemdokumentatie zal gelijktijdig plaatsvinden met het doorvoeren van majeure wijzingen en bij nieuwe projecten.
- 4.4.14 **Ketenbrede massale gegevensverwerking is niet aantoonbaar in control**
Het is van belang dat de massale gegevensverwerking en de overdracht tussen de systemen inhoudelijk juist, tijdig en volledig plaatsvinden. B/CA stelt dit niet, respectievelijk niet altijd tijdig vast. De mate van beheersing verschilt per keten c.q. belastingmiddel. Bijvoorbeeld voor een belangrijk systeem als ETM-loka ontbreken controles waarmee kan worden vastgesteld dat heffingsgegevens juist en volledig worden verwerkt. De omzetbelasting is een voorbeeld waarbij in ketenbrede massale gegevensverwerking goede stappen zijn gezet.
- Het risico bestaat dat fouten in de gegevensverwerking of bij overdracht tussen systemen niet tijdig door de Belastingdienst ontdekt worden. De gevolgen van deze fouten kunnen onder meer zijn onjuiste aanslagen en betalingen aan burgers en bedrijven, onvolledige gegevensleveranties aan gegevensafnemers van de Loonaangifteketen en de Basisregistratie Inkomsten en het niet voldoen aan (EU) wet- en regelgeving.
- De oorzaak ligt voor een deel bij het ontbreken van een werkend beheersingssysteem op de massale gegevensverwerking. Het ontbreekt B/CA hierdoor over de gehele keten aan inzicht in risico's en hierop afgestemde beheersingsmaatregelen. Daar waar beheersingsmaatregelen wel bestaan zijn ze nog niet goed ingebed in de organisatie.
- Oorzaken uit het verleden van het ontbreken van beheersingsmaatregelen zijn het achterwege laten van application controls bij nieuwbouw van systemen en het niet beleggen van verantwoordelijkheden voor de interne beheersing bij het opheffen van de Centraal beheer eenheden.
- Wij adviseren B/CA de beheersing van de ketenbrede massale gegevensverwerking in te richten, systematisch te borgen in de organisatie, verantwoordelijkheden daarvoor te beleggen en te monitoren dat er sprake is van een goede uitvoering van projecten op het M2 niveau.

4-5 Lopende ontwikkelingen

- 4.5.1 **Ontwikkeling ETPM blijvende aandacht is gewenst**
Wij rapporteerden eerder over de ontoereikende beheersing(-smogelijkheden) binnen ETM-LOKA. De resultaten van deze applicatie waren uiteindelijk zodanig dat de basis voor opschaling naar grote middelen onvoldoende aanwezig was. De ervaringen met ETPM, onder meer vanuit een uitgevoerde proefopstelling in 2012, geven daarentegen een positief beeld te zien. Het totale invoerings- en uitfaseringstraject zal meerdere jaren in beslag nemen. Voorlopig is monitoring van de kwaliteit van ETM-LOKA en COA/INL (vanuit continuïteit) dus nog vereist. Wij zijn positief over de manier waarop de invoering van ETPM tot nog toe is vorm gegeven. Om dit niveau in de verdere uitwerking vast te houden, benadrukken wij de aandachtspunten die de samenwerking met andere partijen binnen de Belastingdienst (business en IV-keten) aangaan.

- 4.5.2 **Belastingdienst heeft recent de governancestructuur ODV gewijzigd**
 Geconstateerd is dat de ontwikkelingen rondom Online Dienstverlening (ODV) moeizaam verlopen door diverse oorzaken, waaronder performance problematiek, resource problemen en afstemmingsproblemen in de keten. Gevolg daarvan kan zijn dat de MLTP doelstellingen op dit punt niet (tijdig) gerealiseerd worden. Deze ontwikkeling draagt bij aan het opvangen van een deel van de bezuinigingstaakstelling voor de Belastingdienst. Het niet (tijdig) realiseren van ODV bedreigt deze bezuinigingstaakstelling.
 De governance is nu als volgt geregeld:
- MT BD is eigenaar van het programma, de directeur DV is programmadirecteur; de CIO adviseert de programmadirecteur vanuit zijn CIO-rol gevraagd en ongevraagd, deze rollen worden nog nader ingevuld;
  - tweemaandelijks komt ODV op de agenda van het MT BD te staan;
  - maandelijks wordt de planning geactualiseerd vanuit de monitorrol door DV, hiervoor moet nog een rapportage worden opgezet;
  - de projecten zijn zelfsturend en hebben een eigen verantwoordelijkheid.
- Belangrijk is de samenhang zichtbaar maken tussen de verschillende organisatieonderdelen in relatie tot het programma.
- 4.5.3 **Dienstonderdeel Belastingen van start in 2013**
 Het dienstonderdeel Belastingen is bezig met omvangrijke veranderingen. Bezuinigings-taakstellingen zorgen per saldo voor inkrimping van het personeelsbestand. Hierop aansluitend is besloten tot concentratie, zowel qua vestigingen als qua werkverdeling. Daar tegenover staat dat inmiddels besloten is om meer middelen vrij te maken voor intensivering van toezicht en invordering.
 Om het geheel goed aan te kunnen sturen is besloten ook de bestuurlijke structuur aan te passen. In de plaats van de regio's is er nu een segmentindeling. De stafdirecteuren ondersteunen de lijncollega's van de segmenten, bij het behalen van resultaten.
 Dergelijke aanpassingen brengen risico's met zich mee. Continuïteit is een terecht belangrijk aandachtspunt in het Kwartierplan Belastingen. Daarnaast is een goede afstemming zowel tussen segmenten als tussen staf en lijn een belangrijk aandachtspunt. En, gezien de inrichting van de Belastingdienst, is het onderdeel Belastingen ook geen op zichzelf staand geheel maar is het onderdeel van een grotere keten waarin afstemming tussen Belastingen en de andere dienstonderdelen ook aandacht vergt.
 In de aankomende tijd gaan wij samen met DG Belastingdienst afspraken maken over opdrachten die betrekking hebben op deze ontwikkelingen. Ook in het licht van onze onderzoeken naar het financieel beheer zullen wij extra aandacht besteden aan deze ontwikkelingen. Wij zullen bij de selectie van onderwerpen zowel de risicoanalyses van de Belastingdienst als die van onszelf betrekken.
- 4.5.4 **Toezicht Belastingen: veel aandacht en voorbereidende bewegingen**
 In 2012 was er veel aandacht voor het toezicht door de Belastingdienst. Wij noemen het rapport van de Commissie Horizontaal Toezicht Belastingdienst en de opdracht van het Kabinet Rutte II om het toezicht te intensiveren.
 Per 1 januari 2013 is een nieuw besturingsmodel bij Belastingen ingevoerd met onder andere stafdirecties vaktechniek en handhaving en landelijke lijndirecties voor de segmenten. Hiermee is de basis gelegd voor een strakkere landelijke sturing op de handhavingregie in de segmenten. Een voorwaarde voor het daadwerkelijk realiseren van die strakkere sturing is een goede communicatie tussen de lijn- en stafdirecties en duidelijkheid over de eindverantwoordelijkheid voor de handavingsplannen.

5 Onderzoek totstandkoming informatie over beleid en bedrijfsvoering

Er is sprake van verbetering in het totstandkomingsproces van informatie in het algemeen. De Belastingdienst heeft in 2012 een handboek gepubliceerd waarin het totstandkomingsproces voor alle prestatie-indicatoren is vastgelegd. De afbakening van verantwoordelijkheden, omschrijving van definities en herkomst van informatiebronnen is beter inzichtelijk gemaakt. Verder is het aantal beheersingsmaatregelen uitgebreid. De Belastingdienst heeft besloten om op grond van de aanbevelingen van de Commissie Stevens de prestatie indicatoren over de faseverantwoording Horizontaal Toezicht niet op te nemen in het jaarverslag 2012.

5.1 Inleiding

Als onderdeel van onze wettelijke taak onderzoeken wij of geselecteerde processen gericht op de totstandkoming van informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering voldoen aan de normen uit de comptabele wet- en regelgeving. Daartoe onderzoeken wij of deze niet-financiële informatie op een deugdelijke (dat wil zeggen op ordelijke en controleerbare) wijze tot stand is gekomen. Deze normen zijn verder uitgewerkt in de Rijksbegrotingsvoorschriften 2013.

De selectie van de te onderzoeken processen gericht op de totstandkoming van informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering is afhankelijk van het belang van de desbetreffende informatie en de omvang van de risico's die worden onderkend in het proces van totstandkoming van deze informatie. In 2012 hebben wij een aantal prestatie-indicatoren onderzocht waarbij meer dan gemiddeld politiek of financieel (afbreuk)risico is dan wel een hoge mate van complexiteit in het totstandkomingsproces zelf. Op grond van deze risicoafweging hebben wij de volgende totstandkomingsprocessen voor een nader onderzoek geselecteerd:

- faseverantwoording bij Horizontalisering Toezicht;
- tijdige afdoening klachten binnen AWB termijn;
- tijdigheid betalen (achterstand invordering);
- aantal klantcontacten met starters: tijdige afdoening bezwaarschriften binnen AWB termijn;
- aantal controles op goederenstromen (Douane).

In dit hoofdstuk gaan wij in op de belangrijkste bevindingen van ons onderzoek.

5.2 Prestatie-indicatoren over faseverantwoording Horizontalisering Toezicht zijn in ontwikkeling

De Belastingdienst heeft in afwijking van de begroting 2012 in het departementaal jaarverslag geen prestatie-indicatoren opgenomen over de voortgang en resultaten van Horizontaal Toezicht. In 2012 heeft de Commissie Stevens onderzoek gedaan naar Horizontaal Toezicht en één van de conclusies van dit onderzoek is dat de huidige prestatie-indicatoren onvoldoende inzicht bieden in de gerealiseerde voortgang en resultaten. De Belastingdienst onderschrijft de aanbevelingen uit het onderzoek en heeft daarop besloten om deze indicatoren niet in het jaarverslag 2012 op te nemen, dit is toegelicht. De Belastingdienst werkt aan nieuwe indicatoren voor effectmeting van horizontaal en verticaal toezicht.

5.3 **Implementatie verbeterd bij proces afdoening bezwaarschriften**

Voor de afdoening van bezwaarschriften zijn in 2012 aanvullende instructies gepubliceerd voor het classificeren van bezwaarschriften in de applicatie GBV en voor het registreren van de voortgang van afdoening. De implementatie van de afspraken rondom deze applicatie (die in 2010 in gebruik is genomen) was in 2011 nog een aandachtspunt. Medewerkers kunnen verder gebruik maken van queries om de landelijke realisatiecijfers af te zetten tegen de cijfers op het niveau van de eigen regio, dit is een extra (interne) waarborg op de juistheid van deze cijfers.

5.4 **Weinig beheersingsmaatregelen rond primaire registratie startersbezoeken**

Voor de prestatie-indicator rondom startende ondernemers worden onder meer de aantallen klantcontacten gemeten. Wij stellen vast dat er in de 1e helft van 2012 weinig beheersingsmaatregelen waren voor de (primaire) registratie van deze contacten. Het ging daarbij met name om de registratie van starters bij voorlichtingsbijeenkomsten en kantoorbezoeken. Deze bevindingen zijn in het Landelijk Overleg van de Belastingdienst besproken en daarop zijn aanvullende werkinstructies en richtlijnen uitgevaardigd om de uniformiteit van vastleggingen te verbeteren. Ook zijn waar nodig herstelacties uitgevoerd.

6 Overige onderwerpen

In dit hoofdstuk worden onderwerpen behandeld die divers van aard zijn en daardoor ook een gevarieerde mate van aandacht vragen van het management. Deze raken (nog) niet de financiële verantwoording of het gevoerd financieel en materieel beheer. Het is bedoeld om het management te informeren over belangrijke ontwikkelingen en gebeurtenissen zodat deze goed worden opgepakt om ze in goede banen te leiden.

6.1 Nationalisatie SNS REAAL

Per 1 februari 2013 heeft de Staat SNS REAAL, op grond van de Interventiewet, volledig genationaliseerd. Dit is gedaan in zeer nauw overleg met De Nederlandsche Bank om de financiële stabiliteit in Nederland te waarborgen. De voorbereidingen van deze nationalisatie zijn in 2012 aangevangen en waren, vanwege het zeer vertrouwelijke karakter, alleen in besloten kring bekend. De Auditdienst Rijk zal deze transactie nog nader beoordelen.

6.2 Nadere afspraken tussen Staat en DNB over SMP- en ANFA-afdrachten nodig

Met DNB zijn geen afzonderlijke afspraken gemaakt over de wijze waarop DNB over de Griekse SMP- en ANFA-afdrachten rapporteert en de mate waarop hier onafhankelijk controle wordt uitgevoerd. De afwezigheid van afzonderlijke afspraken werkt onduidelijkheden omtrent de hier bedoelde afdrachten in de hand. Verder kan dit er toe leiden dat niet alle Griekse SMP- en ANFA-afdrachten worden afgedragen aan de Staat. Belangrijk is dat het ministerie met DNB hierover afspraken maakt.

Daarnaast adviseren wij in geval van Europese besluitvorming aandacht te schenken aan governance aspecten, zoals het geheel van sturing, beheersing, verantwoording en toezicht.

6.3 Claims voormalige aandeelhouders

Met betrekking tot de verwerving van de Nederlandse onderdelen van Fortis en ABN AMRO door de Staat, is door een aantal voormalige aandeelhouders gesteld dat zij hierdoor schade hebben geleden. Zij hebben de Staat hiervoor aansprakelijk gesteld en gerechtelijke procedures opgestart, deze lopen nog. De geschillen met Ageas zelf zijn inmiddels geschikt.

De Raad van State heeft de nationalisatie van SNS REAAL grotendeels bevestigd en geoordeeld dat de minister de aandelen en achtergestelde schulden van SNS REAAL mocht onteigenen, maar toekomstige claims niet. De mogelijke claims zijn op dit moment niet in te schatten.

Bijlage

Aan: de minister van Financiën

Verklaring betreffende de in het departementale jaarverslag opgenomen financiële overzichten

Wij hebben de financiële overzichten die deel uitmaken van het departementale jaarverslag 2012 van het ministerie van Financiën gecontroleerd. Deze financiële overzichten omvatten:

- de departementale verantwoordingsstaat over 2012 met de financiële toelichtingen daarbij;
- de samenvattende verantwoordingsstaat over 2012 betreffende de diensten die een baten-lastenstelsel voeren met de toelichting daarbij;
- de departementale saldibalans per 31 december 2012 met de toelichting daarbij;
- de in de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen rapportage over de comptabele rechtmatigheid en de getrouwe weergave van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering over 2012.

De minister is verantwoordelijk voor het opmaken van deze financiële overzichten die de uitkomsten van de begrotingsuitvoering getrouw dienen weer te geven in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving. Onze verantwoordelijkheid is aan de minister een oordeel te geven over de financiële overzichten op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Oordeel

Naar ons oordeel geven de financiële overzichten een getrouw beeld van de uitkomsten van de begrotingsuitvoering van het ministerie van Financiën over 2012 in overeenstemming met de Comptabiliteitswet 2001 en de daaruit voortvloeiende regelgeving.

Benadrukking van een onzekerheid in de jaarrekening

Zonder afbreuk te doen aan ons oordeel vestigen wij de aandacht op de tekst in § 4.1 van het jaarverslag inzake het beleid ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik. In deze paragraaf wordt uiteengezet dat als gevolg van beperkingen bij de uitvoering van werkzaamheden door de Belastingdienst, onzekerheid blijft bestaan omtrent de juistheid en volledigheid van door belanghebbenden zelf verstrekte gegevens. Dit resulteert in inherente onzekerheid over de volledigheid van de ontvangsten en de juistheid van de (toeslag)uitgaven. Deze onzekerheid is niet nader kwantificeerbaar.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Tevens vermelden wij naar aanleiding van ons onderzoek dat de overige onderdelen van het departementale jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, niet strijdig zijn met de in dit jaarverslag opgenomen financiële overzichten.

Den Haag, 15 maart 2013

Auditdienst Rijk

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00